

מצוות הקרבת קורבן התמיד

הגדרת המצווה

1. ספר המצוות לרמב"ם מצוות עשה לט':

"להקריב במקדש שני כבשים בכל יום. ואלו נקראין תמידין. והוא אמרו יתעלה: "שנים ליום עולה תמיד".

1.א. מניין קצר מצוות עשה לט':

"להקריב תמידין בכל יום שנאמר: "שנים ליום עולה תמיד"

1.ג. הלכות תמידין ומוסיפין פרק א' הלכה א':

"מצוות עשה להקריב שני כבשים עולות בכל יום והם הנקראים תמידין"

1.ב. רמזי המצוות- פתיחה להלכות תמידין ומוסיפין אות א':

"להקריב שני כבשים בכל יום עולות"

• מדוע מדגיש הרמב"ם בסה"מ "להקריב במקדש"? העזר במקור הבא

2. שמות כט' פס' לח'

"וזה אשר תעשה על המזבח כבשים בני שנה שנים ליום תמיד"

• מדוע מדגיש הרמב"ם "להקריב תמידין שנאמר עולה תמיד"?

• מדוע בהלכה מדגיש הרמב"ם שקרבן התמיד הוא עולה?

מצווה אחת או שתיים

3. רמב"ן סוף השגות למצוות לא תעשה

"וואתה אם תבין כל מה שכתבנו בדיני מצות עשה תראה שסלקנו מחשבוננו של הרב... ושני תמידין וקטרת בקר וערב וקריאת שמע ומנים שתיים שתיים, שהן מצוות אינן מעכבות זו את זו וזמן של זו לא זמנה של זו..."

4. השגות הרמב"ן סוף שורש יא'

"ואולי יטעון הרב שזה מעשה אחד לבישת התכלת והלבן כאחד והתפילין שני מעשים, מה שבאמת לא יחשבו שני מעשים שאינן מעכבים זה את זה כאלו שתי מצוות, שהרי הוא מונה קריאת שמע שחרית וערבית מצוה אחת והקטרת בוקר וערב אחת ושני תמידים אחת"

• מה מקשה הרמב"ן על הרמב"ם? ישב את הרמב"ם בעזרת המקור הבא

5. הרמב"ם בהקדמה לספר המצוות

"כל המצוות שיכללם ספר התורה אשר נתן לנו האל יתעלה הם תרי"ג מצוות. מהן מצוות עשה רמ"ח, מספר אברי האדם, ומהן מצוות לא תעשה שס"ה, מספר ימי השנה השמשית. וזה מספר נזכר במצוות בתלמוד בסוף גמרא מכות... ואמרו גם כן (תנחומא כי תצא) על דרך הדרש כי היות מצוות עשה מספר כל האברים, כלומר כל אבר ואבר אומר לו עשה בי מצוה. והיות מצוות לא תעשה מספר ימי השנה. כלומר כל יום ויום אומר לו לאדם אל תעשה בי עברה."

• מה עומק שיטת הרמב"ן? העזר במקור הבא

6. עולת ראיה א' עמ' קל'

"ישנם דברים, שלגביהם נחשב היום והלילה, המצת לעת כולו, לענין אחד, וישנם דברים, שאנו חושבים בהם את היום ואת הלילה, שעושים יחד ערכו של יום, לשני עניינים, שאף על פי שהם מחוברים יחד, בהטבעת כח היום, מכל מקום תתכן הפרטי הוא מתחלק בהם... כמו שיש הבדל בין יום ולילה, בתעודתם, במפעל החיים שלהם, ובערכים הרוחניים שלהם, ככה יש הבדל בפנימיות הערך של קורבנות התמיד הללו, בין קרבן השחר וקרבן בין הערבים של התמידים. וכמו שיש הבדל פנימי בין קריאת שמע של שחרית לקריאת שמע של ערבית, שקריאת שמע של ערבית היא יותר קרובה אל רשם הטבע, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", שמרחק ההבטה בא בלילה על ידי הכוכבים, ויפעת היצירה ברבוי צבאותיה מתגלה דוקא אז, "כי אראה שמיד מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה", וקריאת שמע של שחרית יותר היא סרובה אל המעיו הפנימי של הופעת התורה..."

עומק המחלוקת עם הצדוקים

7. מנחות סה.

"ת"ר אלן יומיא דלא להתענאה בהון ומקצתהון דלא למספד בהון מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה איתוקס תמידא דלא למספד ומתמניא ביה ועד סוף מועדא איתותב חגא דשבועיא דלא למספד מריש ירחא דניסן ועד תמניא ביה איתוקס תמידא דלא למספד שה' צדוקים אומרים יחיד מתנדב ומביא תמיד מאי דרוש את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים מאי אהדרו א קרבני לחמי לאשי תשמרו שיהיו כולן באין מתרומת הלשכה..."

8. מגילת תענית משנה א'

"וכשגברו עליהם ונצחום התקינו שיהא היחיד שוקל שקליו ונותן בכל שנה ושנה, ומניחים אותם בלשכה והיו תמידים קרבים מש ציבור. וכל אותן הימים שדנום, עשאוים ימים טובים."

9. משפט כהן קנדי

"...ומה שרצו הצדוקים, שיחיד יהיה מתנדב ומביא תמיד, בא מפני שלא הודו שיש בכללות כנסת ישראל קדושה מיוחדת, מה שלא נמצא בכל עם ולשון, שכל אומה עיקר קיבוץ שלה הוא כדי להיטיב להיחידים הפרטיים, אבל הכלל מצד עצמו אין לו מציאות עצמית, ונמצא שערך הציבור כלפי אוה"ע הוא בבחינת שותפים, ואצל השותפים בודאי העיקר הוא חלקו של כל יחיד שבשותפות הכללית לגבי אותו היחיד. אבל באמת לגבי ישראל ציבור ושותפין הם שני מושגים... מפני שיש בציבור של ישראל קדושה ומציאות כללית, שאינה נערכת כלל כלפי החלק של כל פרט, והיא עומדת למעלה מגדרי חלוקה, ובשביל כך קורבנות ציבור צריכין להיות משל ציבור דוקא, שזהו ענין הקדושה של הכלל כולו."

ע"פ המקורות הנ"ל הסבר את המחלוקת בין הכהנים לבין רבן יוחנן בן זכאי במקור הבא

11. שקלים פרק א' משנה ג'-ד':

"...ואין ממשכנין את הכהנים מפני דרכי שלום. אמר רבי יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן "כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל" הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו האיד נאכלים"

10. אבות דר' נתן פרק ה'

אנטיגונוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס והיה מורא שמים עלכים כדי שיהיה שכרם כפול לעתיד לבוא. אנטיגונוס איש סוכו היו לו שני תלמידים שהיו שונים בדבריו והיו שונים לתלמידים ותלמידים, עמדו ודקדקו אחריהן ואמרו מה ראו אבותינו לומר דבר זה אפשר שיעשה פועל מלאכה כל היום ולא יטול שכרו ערבית. אלא אלו היו יודעין אבותינו שיש עולם אחר ויש תחיית המתים לא היו אומרים כך. עמדו ופירשו מן התורה ונפרצו מהם שתי פרצות צדוקים וביתוסין. צדוקים על שום צדוק ביתוסי על שום ביתוס.

התגלות היסוד הציבורי באנשי מעמד

12. תענית כו.:

"אלו הן מעמדות לפי שנאמר (במדבר כח, ב) צו את בני ישראל את קרבני לחמי וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו התקינו נביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים של לויים ושל ישראלים הגיע זמן המשמר לעלות כהנים ולויים עולים לירושלים וישראל שבאותו משמר מותכנסין לעריהן וקוראין במעשה בראשית"

13. ירושלמי תענית פרק ד' הלכה ב':

"לא צורכה דילא אלו הן המעמדות מתכנסין בעריהן וקורין במעשה בראשית. בא להתחיל מתחילת הפרשה. אמר רבי יונה אילין תמידין קרבנותיהן של כל ישראל אינן. אם יהיו כל ישראל עולין לירושלים. לית כהיב אלא (שמות לד) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך. אם יהיו כל ישראל יושבין ובטילין והא כתיב (דברים יא) ואספת דגנך מי אוסף להם את הדגן. אלא שהתקינו הנביאים הראשונים כ"ד משמרות ועל כל משמר ומשמר היה עמוד בירושלים של כהנים ושל לויים ושל ישראל. תני ארבעה ועשרים אלף עמוד מירושלם וחצי עמוד מיריחו אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד. הכהנים לעבודה והלויים לדוכן וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל."

14. רמב"ם הלכות כלי המקדש והעונדים בו פרק ו'

א אי אפשר שיהיה קרבנו של אדם קרב, והוא אינו עומד על גביו; וקרבנות הציבור, הן קרבן של כל ישראל, ואי אפשר שיהיו ישראל כולן עומדין בעורה, בשעת קרבן. לפיכך תיקנו נביאים הראשונים שיבררו מישראל כהנים ויראי חטא, יהיו שלוחי כל ישראל לעמוד על הקרבנות; והם הנקראים אנשי מעמד. וחילקו אותם עשרים וארבעה מעמדות, כנונין משמרות כהונה ולוייה. ועל כל מעמד ומעמד, אחד מהן ממונה על כולם; והוא הנקרא ראש המעמד.

ב בכל שבת ושבת, מתקבצין אנשי מעמד של אותה שבת: מי שהיה מהן בירושלים או קרוב לה, נכנסין למקדש עם משמר כהונה ולוייה של אותה שבת; והרחוקים שבאותו מעמד, כיון שהגיע מעמד שלהן, הן מתקבצין לבית הכנסת שבמקומן.

ה וקיבוצן לכל תפילה מארבע תפילות אלו, ועמדתן שם לתפילה ולתחינה ולבקשה, ולקרות בתורה--נקרא מעמד.

• כיצד מתגלה יסוד הציבור בעניין של אנשי מעמד?